

Nr 9

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående föreskrift om visst kungörande av beslut om indragning av allmän väg.

Tredje lagutskottet har behandlat två i riksdagen väckta till lagutskott hänvisade motioner, nr 145 i första kammaren av herr *Sundin*, samt nr 181 i andra kammaren av herr *Eriksson* i Bäckmora.

I motionerna, som är likalydande, hemställes »att riksdagen för sin del måtte besluta, att vägförvaltning må äga skyldighet att vid beslut om indragning av allmän väg låta kungöra detta i ortspresen samt härom skriftligen underrätta markägare och andra personer, som genom beslutet får ändrade förhållanden i fråga om utfartsväg, samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till härför erforderlig författningstext».

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionerna.

Över motionerna har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver inhämtat yttrande från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt länsstyrelserna i Södermanlands, Kronobergs och Kristianstads län.

Gällande rätt

Enligt lagen den 30 juni 1943 om allmänna vägar förstås med allmän väg en för den allmänna samfärdseln upplåten väg som hålles genom det allmännas försorg (1 §). Vaghållare är enligt lagens huvudregel på landet kronan och inom stads område staden (11 §). Enligt lagen kan enskild väg, som prövas nödig för den allmänna samfärdseln eller eljest befinner vara till synnerligt gagn för det allmänna, förändras till allmän väg (7 §), medan allmän väg kan indragas, om den t. ex. efter tillkomsten av ny väg eller på annat sätt icke längre anses vara behövlig ur det allmännas synpunkt och olägenheten för bygden av vägens indragande är ringa (8 §).

Frågor av nu omförmått slag skall, såvida Kungl. Maj:t ej annorlunda förordnar, handläggas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen efter samråd med vederbörande länsstyrelse. Om enighet ej uppnås mellan sistnämnda båda myndigheter, skall frågan hänskjutas för avgörande till Kungl. Maj:t. Beslut av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om förändring av enskild väg till allmän, om indragning av allmän väg samt om fastställande av arbetsplan för allmän väg meddelas efter anslag (65 §), vilket innebär att meddelande om beslutet anslås å en för allmänheten tillgänglig plats i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens lokaler i Stockholm. Besvärstiden räknas från dagen för meddelandet och är för kommun och annan »menighet» en månad femton dagar men för övriga klagande en månad.

Väglagens bestämmelse om besluts meddelande efter anslag kompletteras

av de genom motionerna aktualiserade bestämmelserna i vägstadgan den 30 juni 1943, vilken stadga innehåller föreskrifter om att beslut, som meddelats av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, skall på visst sätt kungöras och delgivas. Gäller beslutet förändring av enskild väg till allmän eller indragning av allmän väg skall beslutet delgivas länsstyrelse, vägnämnd och sökande, varjämte beslutet skall kungöras i länskungörelserna och i kyrkan (vägstadgan 33 och 34 §§). Gäller åter beslutet fastställelse av arbetsplan för byggande av ny allmän väg skall delgivning ske med länsstyrelse, länsvägnämnd, vägnämnd, överlantmätare och länsarkitekt. Kungörelse skall i sådant fall ske på samma sätt som när det gäller indragning av väg. Dessutom skall underrättelse om beslutet jämte besvärshänvisning sändas till varje känd och inom riket boende fastighetsägare, över vars mark vägen skall framdragas (vägstadgan 25 §).

Närmare bestämmelser om förfarandet vid kungörande i kyrka återfinnes i lagen den 13 mars 1942 med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka samt i tillämpningskungörelsen den 29 maj 1942 till samma lag.

Besvär över väg- och vattenbyggnadsstyrelsens beslut föres hos Kungl. Maj:t i statsrådet (65 §). Besvärsrätt tillkommer enligt lagen »den som är missnöjd». Vad därmed förstås definieras ej av lagen, men enligt allmänna förvaltningsrättsliga normer torde besvärsrätt tillkomma envar som kan anses äga ett legitimt intresse i saken.

Yttranden

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framhåller, att de flesta beslut om indragning av allmän väg förekommer i samband med beslut om fastställelse av arbetsplan för byggande av ny allmän väg, därvid indragningsbeslutet utgör ett led i nämnda fastställelsebeslut. Med den grundliga förberedelse, som förekommer i dylika ärenden och med det kungörelseförfarande, som redan nu är föreskrivet, ävensom med beaktande av att dylika beslut helt visst brukar refereras i ortstidningarna, torde man kunna utgå ifrån att envar, som är intresserad av ärendet, har möjlighet att få kännedom därom. — Då det i andra fall är fråga om indragning av allmän väg sker förberedelsearbetet icke i den kontakt med allmänheten som nyss skildrats och kungörelseförfarandet är också förenklat. Men även i dylika fall torde man kunna utgå ifrån att ortstidningarna sprider underrättelse om saken. Det synes därför styrelsen opåkallat att kungöra beslutet i tidningarna. En bestämmelse om skriftlig underrättelse till markägare och andra, som genom beslutet får ändrade förhållanden i fråga om utfartsväg, skulle många gånger medföra ett omständligt utredningsarbete, och det skulle dessutom i de flesta fall vara svårt att på ett riktigt sätt avgränsa den allmänhet som beröres. — Enligt styrelsens mening skulle en ytterligare garanti för att dylika beslut når alla sakägare enklast kunna erhållas genom att besluten anslås på kommunens anslagstavla. Styrelsen är också beredd att i samråd med länsstyrelserna verka för att så kommer att ske.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anför: Ökad möjlighet att ge klagoberättigad kännedom om beslut av förevarande slag synes kunna vinnas, om beslutet även kungöres i ortspressen. Med hänsyn till det samband som råder mellan vägfrågor och byggnadsfrågor torde det vara lämpligt att även byggnadsnämnd underrättas. Däremot torde skyldigheten att underrätta fastighetsägare icke böra utvidgas utöver vad som för närvarande gäller. Det torde nämligen i regel vara ogörligt att med säkerhet utreda vilka fastigheter, som kunna anses vara berörda av ett indragningsbeslut. Intresset därav kan vara lika stort för en fastighet, vars område icke når fram till vägen, som för en till vägen gränsande fastighet. — Länsstyrelsen tillstyrker sålunda motionerna i så måtto att indragningsbeslut kungöres i ortspressen samt att byggnadsnämnd underrättas om beslutet.

Länsvägnämnden i Södermanlands län föreslår dels att fråga om indragning av allmän väg före avgörandet underställes kommunalnämnd för yttrande, dels att beslut om sådan indragning delgives de markägare, vilkas fastigheter omedelbart gränsar till vägen, dels ock att sådant beslut kungöres i ortspressen. Att, såsom motionärerna föreslagit, utöver nu nämnda fastighetsägare underrätta även andra personer, som erhåller ändrad utfartsväg, kan länsvägnämnden ej annat än bestämt avstyrka. En sådan reform skulle medföra ett orimligt merarbete och många svåra gränsfall.

Vägförvaltningen i Kristianstads län framhåller, att det av motionärerna föreslagna kungörelseförfarandet icke synes överensstämma med de principer, som ligger till grund för väglagen. Avgörande för frågan om en allmän väg bör indragas är icke om en enskild fastighetsägare eller en enskild trafikant får olägenhet därav utan i stället om det ur det allmännas synpunkt kan sägas att vägen är obehövlig och olägenheten för den av indragningen berörda bygden är ringa. Det finns därför ingen anledning att underrätta alla berörda fastighetsägare och trafikanter, vilket dessutom skulle göra det nödvändigt med omfattande ägare- och trafikantutredningar. Det torde vara till fyllest, att såsom nu sker de myndigheter, som har att tillvarata det allmännas och bygdens intressen, blir underrättade om indragningsbeslutet. Enligt vägförvaltningens uppfattning har det hittills gällande förfaringssättet för kungörande av indragningsbeslut icke varit till någon olägenhet för berörda parter. Fråga om indragning av väg blir som regel väl bekant inom bygden redan i samband med ärendets remissbehandling. Även väg- och vattenbyggnadsstyrelsens därefter följande indragningsbeslut synes snabbt bliva känt inom orten. Det kan därför ifrågasättas, om behov föreligger att göra ändring i det nu tillämpade kungörelseförfarandet. I varje fall torde det vara tillräckligt om jämväl kommunalt organ — lämpligen kommunalnämnden — underrättas om beslutet och detta delgives genom anslag på kommunens anslagstavla.

Länsstyrelsen i Kristianstads län ansluter sig i stort sett till vad vägförvaltningen anför med den reservationen att länsstyrelsen finner det lämpligt att beslut om indragning kungöres i ortspressen.

Länsvägnämnden i Kristianstads län tillstyrker motionerna.

Länsvägnämnden i Kronobergs län föreslår, att till sammanträde med markägare för upprättande av arbetsplan till vägomläggning kallas — förutom av den nya väglinjen berörda markägare — även fastighetsägarna utefter den till indragning avsedda vägen. Vidare föreslås att samma fastighetsägare underrättas, då arbetsplan för vägomläggning blivit fastställd. Ytterligare åtgärder för beslutets bekantgörande kan ej anses erforderliga. Till dessa synpunkter ansluter sig länsstyrelsen i Kronobergs län.

Utskottet

Rätt att anföra besvär över beslut av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen om indragning av allmän väg tillerkännes enligt vad utskottet inhämtat i regel varje fastighetsägare, nyttjanderättshavare eller trafikant, som kan visa att han har påtaglig nytta av vägen. Det kan enligt utskottets mening icke gärna ifrågakomma att skriftligen underrätta envar i den tämligen obestämda och många gånger stora krets av personer, som enligt denna praxis äger besvärsmätt.

Å andra sidan synes vägstadgans föreskrifter om huru indragningsbeslut skall bekantgöras icke motsvara de anspråk man i dag har rätt att ställa. Härom synes också alla remissinstanser vara ense. Flera av dessa har föreslagit, att indragningsbeslut delgives med något kommunalt organ. Med tanke på att dessa organ i regel torde erhålla kännedom om beslutet genom länskungörelserna, anser utskottet att en reform på denna punkt skulle innebära onödig omgång.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förslag att genom underhandsbesked tillse, att indragningsbeslut anslås å kommunernas anslagstavlor synes utskottet, om än i och för sig beaktansvärt, icke vara något särdeles vare sig säkert eller verksamt sätt för beslutets bekantgörande.

Utskottet finner det emellertid motiverat, att vägstadgans bestämmelser i förevarande avseende kompletteras med föreskrift att meddelande om beslutet genom länsstyrelsens försorg kungöres i ortspressen.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet föreslå,

att riksdagen i anledning av förevarande motioner I: 145 och II: 181 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte vidtaga den ändring i vägstadgan utskottet här ovan funnit påkallad.

Stockholm den 12 mars 1957

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Osvald, Axel Jansson, Göran Karlsson, Georg Carlsson, Ebbe Ohlsson, Kristiansson, Knut Johansson* och Sundin;

från a n d r a kammaren: herrar Johansson i Torp, von Seth, fru Torbrink*, herrar Andersson i Ryggestad, Svenning*, Hamrin i Kalmar och Jansson* i Aspeboda.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.